

Studiu privind efectul migrației părinților la muncă în străinătate asupra copiilor rămași acasă

Profesor învățământ primar Băcican Codruța
Școala Gimnazială, „Virgil Iovănaș”, Șofronea, Arad

Fenomenul globalizării a atras după sine fenomene sociale care au putut fi prevăzute, într-o oarecare măsură, dar nu au putut fi evitate. Sărăcia extremă, imposibilitatea satisfacerii nevoilor elementare au adus numeroase familii în situații lipsite de alternative. Și-au găsit alinarea și liniștea în nevoile spirituale, pe care de altfel, nimeni nu le poate înlătura, nimeni nu le poate fura. Ne aflăm, am putea spune, într-un moment de restriște, un moment critic atât pentru generațiile care acum își încep lupta cu viața, dar și pentru cei care și-au dedicat întreaga existență muncii, devotamentului și greutăților cotidiene. Dacă am fi nevoiți să spunem pentru care a fost și este mai ușor sau mai greu, ar fi o alegere dificilă. Atât într-un caz cât și într-altul, suferința și dezamăgirea sunt la fel de mari și intervine fenomenul frustrării care anulează esența lucrurilor de fiecare dată.

De ce pleacă românii la muncă în străinătate? De ce își părăsesc familia, copiii, locurile unde s-au născut și au crescut? Deciziile pe care le-au luat îi fac fericiți sau sunt constrânși să recurgă la asemenea metode? Oare chiar nu există nimic mai bun pentru ei aici? Care va fi viitorul copiilor rămași în țară fără îngrijire părintească? Sunt primele întrebări pe care mi le-am adresat la începutul realizării acestui studiu. Sigur, important pentru mine era, să ajung la efectele pe care munca în străinătate a părinților o are asupra copiilor, sau mai exact plecarea lor la muncă în străinătate.

Munca în străinătate apare ca o variantă salvatoare din limanul incertitudinilor în care ne aflăm mulți dintre noi. Așa cum afirmam mai sus, fenomenul este relativ recent și, cum spunea profesorul Sandu, informațiile nu sunt suficiente pentru o doctrină completă. Motivele pentru care românii pleacă, le putem recunoaște cu ușurință fiecare dintre noi. Nu este dificil de realizat că mulți sunt dărmași de suferințe grele, de necazuri apăsătoare din cauza resurselor economice. România pare să nu fie capabilă să susțină și să satisfacă, ca stat, nici cele mai elementare nevoi ale populației. Cel mai trist este însă faptul că, dacă aruncăm o privire asupra satelor și orașelor noastre, putem vedea o imensă diferență în ceea ce privește condițiile de trai și modul de viață.

Ne-am propus ca prin cercetarea „Efectul migrației părinților la muncă în străinătate asupra copiilor rămași acasă” să evidențiem: impactul pe care plecarea părinților îl are asupra bunei dezvoltări a copiilor, nevoile pe care acești copii le au pe perioada lipsei părinților, iar pe baza nevoilor evidențiate, să se recomande și să se dezvolte cele mai potrivite tipuri de servicii pentru acest grup țintă. De asemenea, studiul a analizat situația acestor copii din perspectiva respectării drepturilor garantate prin *Convenția ONU privind drepturile copilului*. Fiind un demers cu caracter exploratoriu, s-a optat pentru o cercetare de tip calitativ, utilizându-se, ca metode de cercetare, focus-grupul și interviul. La grupele mici de vârstă, au fost folosite mai multe tehnici proiective (tehnica desenului, a colajului de poze, povești despre o zi obișnuită din viața de copil) pentru a facilita comunicarea și exprimarea opiniilor copiilor. În total, au participat 40 elevi (din cei 120 înscriși în școala noastră) cu vârste cuprinse între 6 și 14 ani, 20 de persoane care au în întreținere acești copii (unul din părinți care a rămas în țară, bunici, alte rude, vecini sau cunoștințe), 5 cadre didactice, 1 consilier școlar și 1 reprezentant al serviciilor de asistență socială din cadrul primăriei localității Șofronea, Arad. Studiul a început în 2017 și se va continua pe durata a 5 ani școlari.

Voi prezenta situația statistică realizată de MEN/ISJ care cuprinde numărul de copii cu ambii părinți plecați în străinătate sau cu un părinte plecat în străinătate, în anul 2018 pe județe. Se constată un procent mai ridicat în zonele din estul și sudul României.

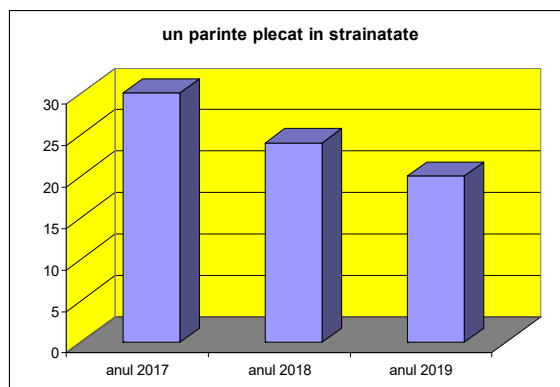
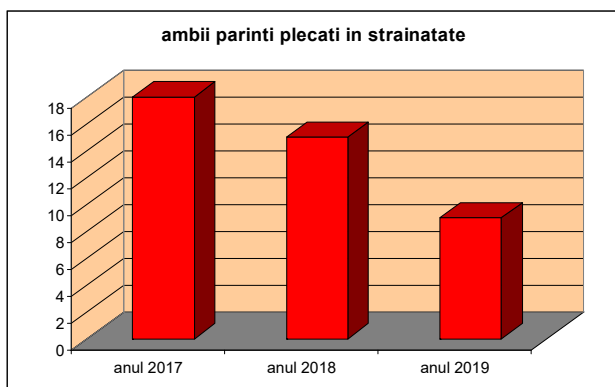
Situație MEN/ISJ*
Copii cu părinți plecați la muncă în străinătate - 1.01.2018

Nr.crt.	Județul	Copii cu ambii părinți plecați la muncă în străinătate	Copii cu părintele unic susținător plecat la muncă în străinătate	Copii cu un singur părinte plecat la muncă în străinătate	Total
1	ALBA	208	77	944	1229
2	ARAD	165	137	757	1059
3	ARGEȘ	510	465	2476	3451
4	BACĂU	1556	1609	6558	9723
5	BIHOR	375	291	2353	3019
6	BISTRIȚA	603	98	1108	1809
7	BOTOȘANI	976	1001	4834	6811
8	BRAȘOV	517	323	2826	3666
9	BRĂILA	496	464	2279	3239
10	BUCUREȘTI	368	472	2029	2869
11	BUZĂU	730	650	3165	4545
12	CARAȘ SEVERIN	153	86	786	1025
13	CĂLĂRAȘI	182	78	551	811
14	CLUJ	153	81	925	1159
15	CONSTANȚA	725	834	5108	6667
16	COVASNA	175	104	1418	1697
17	DĂMBOVIȚA	132	104	487	723
18	DOLJ	2011	765	3399	6175
19	GALAȚI	922	932	4117	5971
20	GIURGIU	235	449	1325	2009
21	GORJ	775	556	2844	4175
22	HARGHITA	186	109	1382	1677
23	HUNEDOARA	395	430	1517	2342
24	IALOMIȚA	330	294	1338	1962
25	IAȘI	1391	1573	8609	11573
26	ILFOV	156	112	798	1066
27	MARAMUREȘ	750	389	2414	3553
28	MEHEDINȚI	382	130	941	1453
29	MUREȘ	614	358	2942	3914
30	NEAMȚ	1060	973	5591	7624
31	OLT	1106	1336	2813	5255
32	PRAHOVA	593	628	5291	6512
33	SATU MARE	402	454	2135	2991
34	SĂLAJ	242	113	1496	1851
35	SIBIU	262	196	1387	1845
36	SUCEAVA	1491	1142	8445	11078
37	TELEORMAN	814	366	1454	2634
38	TIMIȘ	364	382	2484	3230
39	TULCEA	405	215	1967	2587
40	VASLUI	975	605	5223	6803
41	VĂLCEA	443	752	3021	4216
42	VRANCEA	620	421	1999	3040
		24948	20554	113536	159038

*Situație solicitată ISJ-urilor de către MEN, la cererea Administrației Prezidențiale

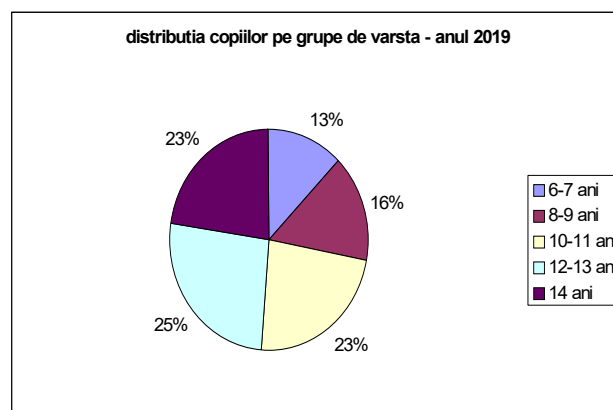
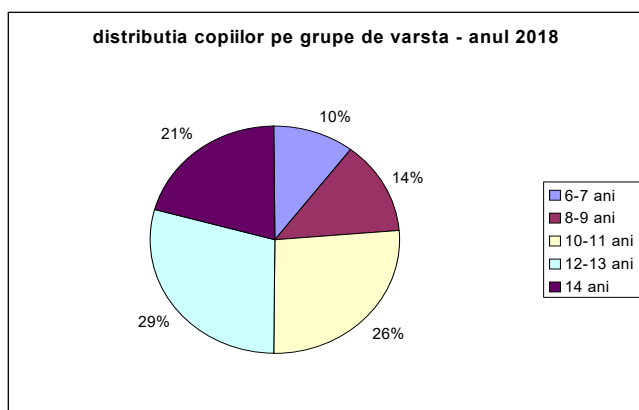
Distribuția copiilor cu părinți plecați în străinătate în ultimii 3 ani la Școala Gimnazială „Virgil Iovănaș”, Șofronea, Arad.(120 de copii înscriși)

Anul	Ambii părinți plecați în străinătate	Un părinte plecat în străinătate
2017	18	30
2018	15	24
2019	9	20

Distribuția copiilor rămași acasă pe grupe de vârstă.

anul	6-7ani	8-9ani	10-11ani	12-13ani	14 ani
2018	10	13	25	28	20
2019	12	15	22	25	22

Principalele concluzii ale studiului:

Dreptul la familie și protecție

- lipsa mamei este mai des și mai intens resimțită de majoritatea grupului țintă, atât pentru că aceasta este cea care se ocupă de majoritatea treburilor gospodărești care, în lipsa acesteia, revin în grija copiilor, cât și pentru că mamele reușesc în general să construiască o relație apropiată și o comunicare deschisă cu copiii;
- apar probleme de comunicare în special între copii și bunici, percepute a fi cauzate de diferența foarte mare între sistemul de valori adoptat de fiecare, de stilul de viață diferit și de capacitatea redusă a celor în vârstă de a se adapta noilor valori sociale, a stilurilor de viață moderne, apropiate de tineri;
- problemele de comunicare apărute s-au evidențiat a fi mai grave în cazul tinerilor adolescenți, asupra cărora bunicii nu reușesc în general să aibă control;

- adolescenții resimt nevoia unei comunicări constante și apropiate cu un părinte sau cu o rudă în care să găsească un sprijin în cazul în care trebuie să ia anumite decizii considerate a fi foarte importante pentru viața lor;
- adolescentele par a se adapta mai ușor în relaționarea cu bunicii, însă percep a avea nevoie de o comunicare mai strânsă și mai deschisă cu ei așa cum o aveau cu mama;
- relația pe care părinții plecați o stabilesc cu copiii rămași acasă a fost percepută atât de către copii cât și de către cei care rămân cu aceștia ca având o importanță deosebită în atitudinea și comportamentul copiilor: o relație apropiată, constantă, bazată pe încredere și sinceritate îi ajută pe copii să accepte mai ușor lipsa lor, să fie în continuare implicați în viața socială și să aibă un comportament dezirabil social, pe când lipsa relației cu părinții s-a dovedit a avea efecte de izolare, scădere a încrederii în sine, scădere a rezultatelor școlare, absentism și chiar abandon școlar, lipsa implicării și a participării la acțiuni extra-școlare ajungând chiar la comportamente și atitudini indezirabile social (ca infraționalitate, violență etc.).

Rezultatele studiului relevă faptul că există o categorie de minori care nu se află sub directă supraveghere a unui adult (părinte, rudă sau cunoștință); astfel, aceștia nu beneficiază de un mediu familial adecvat pentru dezvoltarea lor psiho-emoțională normală. Ei au în general peste 13-14 ani și fiind considerați aproape maturi, sunt lăsați de părinți singuri, fără bunici sau alte rude. S-a evidențiat faptul că, pentru această categorie de copii, riscurile de a abandona școala, de infraționalitate, de consum de droguri sunt mai mari.

Dreptul la educație

- Printre adolescenții, mai ales printre băieții, care au ambii părinți plecați la muncă în străinătate, există tendința de a abandona școala;
- De asemenea tot printre adolescenți, atât fete cât și băieți, se manifestă tendința de absentism.
- Atât la cei mici cât și la cei mari se observă o scădere a interesului acordat școlii și temelor pentru acasă, pe fondul unei lipse de control din partea unui adult cu autoritate asupra lor;
- Cei mici și uneori și adolescenții întâmpină dificultăți în realizarea temelor acasă și a înțelegerii materiei predate la școală, resimțind nevoia unui ajutor din partea unui adult care să se poată implica în această activitate/ care să le acorde asistență în lipsa părinților;
- În familiile unde mama este cea plecată, fetele consumă o mare parte din timpul lor cu activitățile de îngrijire a gospodăriei, uneori în detrimentul programului școlar și pregătirii temelor;
- La nivel de școală nu există încă un sistem clar de abordare a copiilor cu părinți plecați care manifestă o scădere a motivației pentru școală. Numai în caz de abandon școlar, instituția de învățământ anunță fie direcția de protecție a copilului, fie serviciile / departamentele de asistență socială din cadrul primăriilor;

Dreptul la opinie și participare

- Copilul resimte atât lipsa informării cât și a participării la decizie într-un mod negativ, cu consecințe asupra atitudinii și comportamentului în absența părinților de acasă.
- Copilului, indiferent de vârstă, îi este acordat în mică măsură dreptul la participare la decizia părinților de a pleca să muncească în străinătate;
- Cei mici, copiii până în 12-13 ani, nu numai că nu sunt consultați în decizia părinților de a pleca de acasă pentru o anumită perioadă dar de cele mai multe ori aceștia nu sunt nici măcar informați despre plecare, decât în momentul în care aceasta se întâmplă;

Dreptul la timp liber, joc și activități culturale

- Copiii care provin din familii unde mama este plecată au mai multe activități de îngrijire a gospodăriei, ceea ce le consumă din timpul lor liber;

- Posibilitățile de petrecere a timpului liber împreună cu bunicii sunt reduse din cauza lipsei disponibilității acestora, pe de o parte pentru activitatea de joc și pe de altă parte, pentru activitățile ce presupun mișcare ca mersul la iarbă verde, în excursii etc.
- Posibilitățile de petrecere a timpului liber au fost percepute de către copii ca fiind reduse în general atât în mediul urban, cât și în mediul rural.

Dreptul la nediscriminare / incluziune socială

- Nu se poate vorbi de discriminare negativă a copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate; mai mult există tendința de a proteja această categorie de copii în societate;
- La nivel social și în mass-media se pune mai degrabă accent pe suferința și situația dezavantajată în care acești copii se află și mai puțin pe modul în care sunt respectate drepturile acestor copii sau pe soluțiile la problemele lor, pe serviciile concrete pe care aceștia le pot accesa; În acest context copiii se simt mai degrabă „victime” accentuându-se efectele negative ale plecării părinților de acasă.

Cele mai importante recomandări:

- Dezvoltarea unei strategii de mobilizare și intervenție la nivel local;
- Campanii de informare și conștientizare adresate părinților;
- Campanii de sensibilizare la nivelul comunităților de români din țările de destinație;
- Dezvoltarea serviciilor de consiliere pentru persoanele care au în îngrijire copii cu ambii părinți plecați;
- Extinderea rețelei de consilieri școlari;
- Extinderea programelor de tipul „Școala după școală”;
- Dezvoltarea mai multor cluburi destinate copiilor cu scopul de a oferi acestora modalități benefice de petrecere a timpului liber;
- Campanii media de promovare a soluțiilor și oportunităților pentru acești copii, a exemplurilor pozitive.

Bibliografie:

Bulai Tereza, Fenomenul migrației și criza familială, Editura Lumen, Iași, 2006

Feraru Daniela Petronela, Costurile sociale ale migrației externe din România, Editura Lumen, Iași, 2007.

Horváth István, Anghel Remus Gabriel (coordonatori), Sociologia migrației. Teorii și studii de caz românești, Editura Polirom, 2009

Manual pentru implementarea Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, Unicef, Editura Vanemond, București, 2006.

Site-uri:

www.euractiv.ro, Dosar: Migrația românilor în Europa- trecut și viitor.